

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Cui nil est certum, nil esse probabile; & probabile Catholicorum toto cœlo
differre à probabili Academicorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

probabilis hoc ipsum præster; ac proinde est falsa, & modis omnibus detestanda. Identitas probabilis-
ni, ut ita dicam, cum Academicismo, quæ est major
propositio, ex eo videtur manifesta, quia uterque
proponit, ac regulat operationes humanas per proba-
bile, ita ut probabilis dicant operantem cum proba-
bilitate, eo ipso operati prudenter, nec esse unde
poteat reprehendatur, aut puniatur, certè ego ita do-
cui in mea quaestione, & Academici docerent usque
ad eo operari sapienter operantem cum probabilita-
te, ut non aliter sapiens quisquam esse posset, quam
operando juxta probabilitatem, & sequendo proba-
bile, ut apparet ex verbis relatis Augustini, & appa-
ret clarius ex mox referendis. Quod autem apud
Academicos omnes universim operationes humanæ
sapienter exercitæ, sola probabilitate nitentur, apud
probabilis verò catholicos non nisi aliqua, nem-
pe illa sola quæcumque honestas, & inhonestas est con-
tinetur, est discrimen inter utroque purè materia-
le, & per accidens, quatenus materia subiacens
probabilitati latius patebat apud Academicos,
quam patet apud nos, quam constat esse differen-
tiam ex parte solius materiae, atque adeò purè mate-
rialem, & per accidens. Quod enim ad formale at-
tinet, utriusque unanimiter videtur, unumquemque
sapienter, ac prudenter, atque adeò laudabiliter &
honestè amplecti quidquid probabile sibi videtur,
quod si sit, an sapè, an rarò, an quandoocunque
accidit, an aliquando tantum, probabile ipsum
occurrit.

ART. LXX. Jam Academicum pandere aditum
ad omne flagitium, atque omnia promiscuè licere
atque nulla exceptione, ac limitatione, si admitta-
tur Academicorum doctrina, quæ erat propo-
siti minor; Augustinus tam luculenter, tam effica-
citer docet, ut nil locupletius, nil nervosius profe-
quutus unquam sit, lib. præsertim 3. contra Acade-
micos, ex quo pauca hæc considerare suffecerit c. 15.
Ipsa, transiens ab speculativa ad moralem, & pra-
cticam Academicæ dogmatis considerationem, de-
ponit primum universaliter turpissimam morum
acceptationem, quam invehit ea doctrina. Hinc
jam alterum ista verba vigilantior, ipsa facta hominum,
etiam considerare cæpi: Tum verò tam multa mihi, &
tam capitalia in istos venerunt in mentem, ut jam non ri-
dium (ut facit arguens speculativè) sed partim sto-
machar, partim dolerem homines doctissimos, & acu-
tissimos in tanta scelera sententiarum, & flagitia devolu-
tu. Proponit deinde cap. 16. sub initium juvenem
adulterem, eundemque nihilominus impunibi-
lem, ut reprehensibilem juxta eam Doctrinam: Quid
ergo aliquis adolescentium, cum hos audierit dicentes:
Tunc est errare, & idèò nulli rei consentire debemus; sed
tamen cum agit quisque, quod ei videtur probabile, nec
pascit, nec errat (quæ est ipsissima nostra sententia.)
Quid tantum meminere, quidquid occurrit vel animo,
vel sensibus, non vero esse approbandum. Id igitur au-
tem adolescentem insidiatur pudicitia uxoris aliena: Te-
ne consulo M. Tulli, de Adolescentium moribus, vita-
que tractamus, cui educande, atque instituende omnes
de littera tue vigilaverunt. Quid aliud dicturus es,
quæ non tibi esse probabile, ut id faciat adolescens? At illi
probabile est. Nam si ex alieno probabili vivimus, nec tu
devisi administrare Rempublicam, quia Epicuro visum
est, non esse faciendum. Adulterabit igitur ille invenis
inveniem alienam. Quid deprehensus si fuerit, ubi re inve-
nit, & quo defendatur, quamquam etiam si inveniat,
quid dicturus est? Et postquam utilis adversus Cice-

ronem, nec defendi, ac liberari juvenem posse,
sed neque reprehendi, ac condemnari debere re-
tenta scholæ Academicæ Doctrina, concludit. Sed
vos (colloquutores Alipius, Trigetius, Licentius)
mejocari arbitramini: Liber deierare per omne divinum
(cujus formulæ pœnit S. Doctorem lib. 1. retract.
cap. 1. sub finem) nescire me prorsus, quomodo iste pecca-
verit, si quisquis id egerit, quod probabile videtur, non
peccat.

ART. LXXI. Hinc progreditur immediatè ad
excludendam universalitatem peccati ab om-
ni, & quolibet utcuque enormi flagitio, & ad
astruendam honestatem omnium, & quorumlibet
vitiis juxta eam doctrinam, simulque obstruit
unicum Academicorum, & nostrum effugium o-
stendendo nullum flagitium, nullum vitium usque
adeò probabilitate destitui, ut probabile videri
non possit. Audiatur attente; Taceo de homicidiis,
parricidiis, sacrilegiis, omnibusque omnino, quæ dicis,
aut cogitari possunt flagitiis, aut facinoribus, quæ pau-
cis verbis, & quod est gravius apud sapientissimos judices
defenduntur; Nil consensit, & ideo non erravi; Quo-
modo autem non facerem, quod probabile visum est? Qui
autem non putant (ecce effugium) ista probabiliter posse
persuaderi; legant (ecce oclusum) orationem Catalina-
m, qua patria parricidium, quo uno continentur omnia
scelera, persuasit; Quod est indicium evidentissimum
ejus parricidii ea oratione redditum probabilis. Ea
autem oratio efficacissimis maximæ apparentiæ ar-
gumentis referta videri potest apud Salustium in
Catalina. Redit ad idem Augustinus paucis inter-
jectis; Illud est capitale, illud formidolosum, illud opri-
mo cuique metuendum, quod nefas omne, si hac ratio
probabilis erit, cum probabile cuiquam visum fuerit esse
faciendum, tantum nulli quasi vero assentiatur, non so-
lum sine sceleris, sed etiam sine erroris vituperatione com-
mittatur. Hoc est barathrum abominationis, in
quod iudice, & demonstratore Augustino coniecit
confusio probabilis cum honesto, quam fateban-
tur sponte, & audacter profitebantur Academici in
omni agibili, & quam eandem amplectuntur novi
probabilitatem patroni circa agibilia honestatis
controverſa.

*Cui nihil est certum, nihil esse probabile; Et
probabile Catholicorum toto cælo
differre à probabili Acade-
micorum.*

ART. LXXII. **R**espondeo negando majorem
de identitate doctrinæ inter
Academicos profligatos ab
Augustino, & Doctores Catholicos laceſitos à
Mariniano, & dico nil esse utrisque specialiter com-
mune præter tinnitum vocis hujus æquivocæ, proba-
bile sonantis ex longinquo ex parte Academicorum,
& pertingenti ad aures nostras per lineam obli-
quam, per quæ interjectos plurimum sæculorum, &
authorum ex referentibus referentium anfractus, ac
propterea confusæ ab arguente cum probabili sibi
familiari, magisque noto, & quod apud autores
Synchronos, non alieno ex alieno rursus relatu, sed
voce sua propria exponentes sensum suum per-
cipere distinctius potuit. Ut æquivocatio ista,
quæ est valde pinguis, manifestetur clarè, pe-
nitulque dissipetur, observandum est initio in-
gens discrimen, quod ex ipso argumenti contextu
apparet

apparet haud obfcurè, & confluit dilucide Augu-
stinus lib. 19. de Civit. cap. 17. inter Catholicos om-
nes, eo ipso, quod Catholicus sunt, & Academi-
cos quoad dogma ipsorum proprium; Expedit
autem capitulum exhibere integrum. Quod autem
artinet ad istam differentiam, quam de Academicis no-
vis Varro adhibuit, quibus incerta sunt omnia, omnino
Civitas Dei talem dubitationem tanquam dementiam de-
testatur, habens de rebus, quas mente, atque ratione
comprehendit, etiam si parvam propter corpus corru-
ptibile, quod aggravat animam, quoniam sicut dicit
Apostolus; Ex parte scimus; tamen certissimam sci-
entiam, creditque sensibus, in rei cuiusque evidentiis,
quibus per corpus animus utitur, quoniam miserabilis
fallitur, qui nunquam putat eis esse credendum. Cre-
dit etiam Scriptura sancta, & veteribus, & novis,
quas Canonicas appellamus, unde fides ipsa concepta
est, ex qua iustus vivit, per quam sine dubitatione am-
bulamus, quando peregrinamur a Domino. Qua salu-
va, atque certa, de quibusdam rebus, quas neque
sensu, neque ratione percipimus, neque nobis per Scri-
pturam Canonicam claruerunt, nec per Testes, qui-
bus non credere absurdum est, in nostram notitiam per-
venerunt, sine iusta reprehensione dubitamus. Itaque
nemo Catholicus esse, & ad Civitatem Dei perti-
nere potest, qui distinguat certa quadam à qui-
buldam incertis, atque hærentem indiscriminatum
circa omnia dubitationem ita depellat, ut admissis
in animum, firmoque assensu sententis istis, quæ per
sensum, vel rationem evidenter innotescunt, vel au-
thoritate divina infallibiliter confirmantur, con-
trariat alia quadam superesse, de quibus abique iusta
reprehensione dubitare sibi liceat; cum Academicus
nullam inter hæc omnia, aut aliqua horum differ-
entiam agnoscat, sed omnia promiscuè in idem
dubitationis chaos perinde utique hæsitans, ac su-
spensus obrudat, atque in hoc sapientiæ apicem
ipse, sicut Catholicus dementiæ detestationem con-
stituat.

ART. LXXIII. Ad istud discrimen consequi-
tur necessitatio d. scilicet aliusd minime contemnen-
dum, imò quam maximi faciendum. Nempe Aca-
ademicus nequit distinguere ulla ex parte opinabile
à probabili, sed totum illud genus cum toto hoc ge-
nere confundit inevitabiliter; & perinde est proba-
bile apud ipsum, quod est opinabile temerariè, stul-
tè, impiè, sacrilegè, atque quod est opinabile ratio-
nabiliter, sapienter, seu prudenter, piè, religiosè,
atque diviso opinionis, quæ est nobis familiaris,
per necessitatem, & certissimè legitima, in improbabilem,
& probabilem, nullum potest habere locum;
Sed est chimerica apud Academicos. Ratio est, quia
omnes ejusmodi differentie opinionum, & opina-
bilitum constituuntur per differentias majoris, & mi-
noris accessus, & recessus respectu eorum, quæ cer-
ta sunt, & habent in animo statum immutabilis, ac
indubitabilis veritatis, nec nisi aliquid certum po-
test esse mensura, & regula probabilitum, & impro-
babilitum, & magis, ac minus seu probabilitum, seu
improbabilitum; Sicut mensura, & regula utilium,
& inutilium, & magis, ac minus seu utilium, seu
nocentium est delectabile aliquid, vel honestum,
quod habeat rationem finis, quatenus primum in
unoquoque genere est mensura, & regula cætero-
rum, ut vulgo dicitur cum Philosopho. Ob ratio-
nem contrariam apud Doctores catholicos probabi-
litatum patronos opinabile re ipsa differt, à proba-
bili tanquam genus à differentia, dividitur legitime
per probabile, & improbabile, & per reliquas præ-

memoratas modò species. Quia videlicet Catho-
lici habent principia certa, ac indubitabilia
tanquam per regulam, & mensuram invariabilem
tatum cognitionum dispare gradus, momenta, &
inter opinabilia, quæ sunt probabilia, quæque in-

ART. LXXIV. Ex his apparet Academicos du-
los planè fuisse hac voce, probabile, maxime cum
probabilitatem suam dicebant approbabilem
& verissimile, ut notat Augustinus in illo r. 1. 1. 1.
retract. prop. finem. Patet enim abusive dici pro-
babile, quod re ipsa non est probabile potius, quam
improbabile, & cuius oppositum non consider-
tur, an sit certè verum, an certè falsum, an cer-
tum certò, cum hinc saltem partialiter dependet
probabilis ab improbabili differentia: Rursum qua-
nam apertior loquutionis improprietas esse potest
quam ut aliquid approbabile, & verissimile dicatur
ab eo, qui proficetur nil esse approbandum, & ve-
rum cognoscit, ac inveniri à nemine unquam po-
tè est, esse dignum approbatione, quod approp-
rii nunquam debet, & quod debet non appro-
bat, atque aliquid cognosci, ut simile vero, ab eo, qui
verum ipsum non cognoscit, & dicit cognoscit, &
mine posse. Augustinus autem nil frequentius ad
significatius dicit, ac de idem in toto opere cum
Academicis, quam istas eorum loquutiones improp-
rias, & implicativas contradictionis; At Doctores
catholici utuntur eadem voce, probabile, verissi-
gitimam, ac propriam significationem. Dicunt enim
probabile, quod probatur fundamento magis mo-
menti, & nil convincens apparet in contrarium, id
est, nil certitudinaliter ostendens illud esse falsum.
In summa probabile Academicorum est quæcun-
que apparet apparentia veri incogniti, certè non
agniti, nec limitabile, ac regulabile per aliquod
certum seu positivè, seu negativè, atque adeo in-
differentes ad manifestè stultum, & non stultum, im-
metarium, & non temerarium, &c. Quæ ratio-
nium opposita, & non solum diversa conveniunt
probabili catholicorum. Quapropter perinde est
fædus est velle transferre ad probabile Academicorum,
quæ dicuntur de probabili Academicorum, ac
velle transferre ad canem Venatorum, quæ dicuntur
de cane Astrologorum.

ART. LXXV. Perspicitur clariùs, & pro-
fus insuperabiliter discrimen positum, si proba-
cantur in medium definitiones utriusque proba-
bilis, & clariùs adhuc, atque insuperabiliter, &
argumenta Augustini adversus probabile Aca-
ademicorum admoveantur contra probabile ca-
tholicorum. Probabile Academicorum sic de-
nit August. lib. 2. adversus ipsos cap. 11. ad med. illud
probabile, vel verissimile Academicis vocant, quod ut
agendum sine assensione potest invitare. Atque hoc, ut
assensione, exponit ulterius dicens immediate
ne assensione autem dico, ut quod agimus, non oportet
aut nos id scire arbitremur, agimus tamen. Vides
Academicum non tam esse sollicitum de qualitate
cognitionis, cui oportet subesse probabilitatem
quàm de qualitate cognitionis, cui oportet subesse
subesse. Vides excludi à conceptu probabilitatis
omnem actum judicativum, & adhectivum ad rem
determinate partem potius, quàm oppositam, seu
que exigit cognitionem qualicunque de reliquis

que invitare possit ad agendum, & cum qua agamus. Vides igitur ad probabile Academicum non minus sufficere cognitionem, cum qua ex vi cuius honeste, imprudenter, stulte agitur, & perpetratur quodcumque, & quaecumque flagitium, quam cognitionem, cum qua, & ex vi cuius honeste, prudenter, sapienter agitur, & vitatur quodcumque, & quaecumque flagitium. Utrique etenim cognitioni perinde commune est, & æque convenit, ut invitare ad agendum, utque cum ea agamus. Considera modo ex dictis in nostra questione juxta communem consensum definitionem probabilis catholico-rum illud probabile ex suo imprimis conceptu generico includit assensum unius partis cum dissensu partis oppositæ. Quia probabile subest opinabili tantum generi suo immediato. Opinio autem, relatè ad quam opinabile dicitur, definitur assensus unius partis ad formidinem partis oppositæ. Undè probabile nostrum includit in suo conceptu generico oppositionem contradictoriam cum probabili Academico. Undè probabile nostrum ex suo conceptu differentiali est restrictum ad honestum creditum tale cum fundamento magni momenti, magni verò tum positivè, tum negativè, seu & absolute, & comparative. Undè non potest invitare ad agendum quidquam certò inhonestum. Quia opinio probabilis, per quam ipsum agibile denominatur probabile, est consensus conceptus ex motivo fallibili quidem, sed magni momenti non solum secundum conceptum absoluteum, verum etiam comparatione facta cum motivo partis oppositæ. Ita videlicet, ut omnibus delictis, quantum par est, consideratis, nulla partis oppositæ appareat certitudo. Quare probabile nostrum per suam rationem differentialem opponitur probabili Academicorum sicut restrictum, & regulatum laxo, & ex lege, quæ quidem distantia est qualis datur inter hominem pictum, & verum, vel pectus qualis inter ebrium, & sobrium. Joverit regere, quæ superius dicta sunt art. 58. & 59. de probabili adæquate, & simpliciter tali, & de eo, quod inæquate tantum, & secundum quid tale est. Quia probabile Academicorum est idem, ac probabile inæquate, & secundum quid ibi expositum, & coincidit, ut apparet consideranti definitionem Augustini, cum appetibili proximè, utcumque appetibile sit sive honestè, sive inhonestè, flagitiosè, ac hæreticè, idque certò, ac manifestè. Cujus oppositum convenit probabili nostro adæquate, & simpliciter tali, ut in ibi expositum est. Perge modo identificare hæc duo probabilia usque adeò sibi invicem repugnantia, & habebis hircocervum.

ART. LXXVI. Transeo ad argumenta Augustini, quæ retuli art. 70. & dico, ea si adhibeantur adversus nostrum probabile, evadere tam ridicula, ac indigna, quam ridiculam, ac abominabilem, illam argumentis idem August. effecit, ac potius demonstravit doctrinam moralem Academicorum. Proponat iterum Augustinus adolescentem insidiatem pudicitie uxoris alienæ, & querat ex me, si cum querit ex Marco Tullio, quid dicam. Dico, quod dicit Marcus Tullius, mihi non videri probabile, quod seu intendit, seu agit adolescens. Reponat Augustinus mihi, quod reposuit Tullio, videri tamen probabile ipsi adolescenti, nec ex alieno probabili, sed ex cuiusque proprio agendum esse. Respondet eo jam juxta probabile catholicorum, quod juxta probabile Academicorum respondere Tullius nequaquam potuit. Nego adolescenti videri, aut etiam posse videri, id esse probabile. Quia habet certi-

tudinem in contrarium sibi manifestam. Sunt enim illi nota, vel quod perinde est, vincibiliter, & affectatè ignorata hæc principia, quæ insidiis pudicitie uxoris alienæ contradicunt evidenter: Nempè illud universalissimum usurpatum in simili ab ipso August. *serm. 25. in Psalm. 118. Enarrat. in Psalm. 57. lib. 2. de serm. Dom. in Monte app. 9. & lib. 2. confess. cap. 4. Quod tibi non vis fieri, ne facias alteri*, Et illa duo magis particularia: *Non mechaaberis, non concupisces uxorem proximi tui*. Quæ sunt omnibus certissime nota, certè à nemine ignorantur inculpabiliter, ut tradit August. in illis locis, & tenent firmissimè adversarii nostri, ut vidimus supra. Ecce habemus adolescentem evidenter convictum juxta nostrum probabile, evidenterque destitutum probabilitate nostra, quod eodem adolescente convincit evidenter Academicos Augustinus, quia probabile Academicum eripi illi nullo pacto poterat. Undè quod ad veritatem attinet, licet profectò mihi invertere juramentum Augustini, & dicere juxta probabile catholicorum: *Libet mihi deierare per omne divinum, scire me prorsus, quomodo isse peccaveris, tamen si quisquis id egerit, quod probabile videtur, non peccet*. Quia non probabile, sed temerarium, sed stultum, sed hæreticum, & supinè ignorantie est credere, quod liceat insidiari pudicitie uxoris alienæ. Multo autem manifestius evanescit, & putidum evadit alterum argumentum de homicidiis, parricidiis, sacrilegiis, deque conglobato omnium facinororum, & flagitiorum, quæ dici aut cogitari possunt, si similiter dirigatur adversus probabile Catholicorum. Cum enim singula ea flagitia habeant contradicentem sibi certitudinem manifestam evidentissimam rationis naturalis, ac infallibilis auctoritatis divinæ, ut dictum est, multò clariùs collectio eorumdem, & aliquum flagitiorum, quæ dici, & cogitari possunt, eidem subest certitudini in contrarium. Et igitur plusquam dici, aut cogitari possit ridiculum, quod asseratur homicidia, parricidia, sacrilegia, omniaque flagitia, & facinora, quæ dici, aut cogitari possunt paucis verbis apud sapientissimos iudices defendi, & sine peccato committi; Si quisquis id agit, quod non esse peccatum est practicè probabile apud catholicos, non peccat; id, si is non peccat, qui cum magno fundamento, & absque ulla certitudine in contrarium putat esse licitum, quod agit.

ART. LXXVII. Oratio Catilinæ, quo exemplo utitur per opportunè Augustinus, & rem suam promoveat fortissimè, ea verò admovet scopo nostro luculentissimam faciem. Oratio est digna auctore suo, & sociis auctoribus, iisdemque auditoribus condecensissimis. Utrorumque vera effigies exprimitur à Salustio, ex quo carptim pauca hæc prænotare libet, & expedit. Catilina fuit ingenio malo, pravoque. Huic ab adolescentia bella intestina, cades, rapine, discordia civilis grata fuere, ibique juventutem suam exercuit. Animus audax illi fuit, subdolis, variis, cujuslibet rei simulator, ac dissimulator, alieni appetens, sui profusus, ardens in cupiditatibus, satis loquens, sapientie parum (hinc specialiter subluet ipse probabilis apud Theologum orationis) *Vastus animus immoderata, incredibilia, nimis alta semper cupiebat*. In tanta, tamque corrupta civitate Catilina, id quod factu facillimum erat, omnium flagitiorum, atque facinorum circum se, tanquam stipatorum catervas habebat. Nam quicumque impudicus, adulter, ganeo, manu, ventre, pene bona patria dissipaverat; quique alienum æs grande conflaverat, quo flagitium, aut facinus redimeret; præ-

reâ omnes undique parricide, sacrilegi, convicti indicis, aut pro factis iudicium timentes; ad hoc, quos manus, atque lingua perjurio, aut civili sanguine aiebat; postremo omnes, quos flagitium, egestas, confusus animus exagitabat, hi Catilina proximi, familiaresque erant. Iam primum adolescens Catilina multa nefanda supra fecerat cum Virgine nobili, cum Sacerdote Vesta, & alia huiusmodi contra jus, fasque. Animus impurus, diis, hominibusque infestus, neque vigilis neque quietibus sedari poterat, ita conscientia mentem excitam vastabat. Sed iuventutem, quam, ut supra diximus, illexerat, multis modis mala facinora edocebat. Ex illis testes, signatores falsos commodare, fidem, fortunas, pericula vilia habere. Post ubi eorum famam, atque pudorem attriverat, majora alia imperabat. Si causa peccandi in praesens minus suppetebat, nihilominus insontes, sicuti fontes, circumvenire jugulare. Scilicet ne per otium torpescere manus, aut animus, gratuito potius malus, atque crudelis erat. His amicis, sociisque confusus Catalina, &c.

ART. LXXVIII. Ex animo, & pro animis tam fæda pestiferum consuetudinum lue correptis, penitusque corruptis, qualis oratio prodire, qualis ad persuadendum idonea censeret, & esse potuerit; facile, & cerro præsumitur. Sed nil opus est præsumptione. Oratio ipsa extat apud eundem Salustium, & in ea tota nullum est verbum, nullum vestigium, aut sapor, aut umbra honestatis, sed omnis vis persuadendi redigitur ad solam utilitatem, delectationem, seu libertatem ex legem, & ad gloriam vanam. Post maledicentiam enim adversus dominantes, & inter alia adversus severam flagitiorum coëctitionem, robur orationis in hæc verba contrahitur. *Quin igitur expergiscimini? In illa, illa, quam sæpe optatis libertas, præterea divitiæ, ædus, gloria, in oculis sita sunt. Fortuna ea omnia victoribus præmia posuit. Res, tempus, pericula, egestas, belli spolia magnifica, magis quam gratia mea vos hortentur. Ea pericula erant ex legibus obdelicta ante perpetrata, egestas ex prodigentiâ, & vita luxuriose peracta, spolia magnifica dicuntur direptio patriæ, quæ sunt manifesta ex contextu Salustii. Honestissima hæc oratio tunc tandem persuasit, evicique intentum, & vim suam exeruit manifestius, cum postulantes subinde locuti, quæ conditio belli foret, quæ præmia armis peterent? perrexit Catilina polliceri tabulas novas, proscriptionem luculentum, Magistratus, Sacerdotia, rapinas, aliæque omnia, quæ bellum, atque libido victorum fert; breviter, & dilucidè, ut creditores fraudarentur juribus suis, spoliarentur iusti etiam omnis generis bonorum possessores, liceret omne nefas.*

ART. LXXIX. Oratione ista nil potuisse probabiliter persuaderi probabilitate honestatis, claritate ipsa est clarius. Quia videlicet claritate clarum est, nil quemquam persuadere de re aliqua posse sub ea ratione formali, sub qua nil de illa dicit, nil considerat. Siquidem ergo ex eventu orationis ejus, quatenus de facto parricidium patriæ, quo uno continentur omnia scelera, persuasit, rectè colligit Augustinus, omne scelus esse probabile, & defendi posse, & committi sine peccato juxta dogma Academicorum; e videnter concluditur probabile Academicorum non fuisse restrictum ad probabilitatem honesti, sed prorsus indifferens, juxta præmemoratam ex Augustino definitionem, ad quodcumque, & quaecumque potens nos sine assensione invitare ad agendum. Verum Academici non solum non adhibere, sed nec potuerunt adhibere ullam ejusmodi restrictionem probabilis sui ad honestum. Quibus etiam

nil certum erat, nempe hoc utique certum erat, utile patere latius, quam delectabile, & utrumque atque utrumque latius, quam honestum, & magis inter hæc existere differentiam, ac distantiam. Necesse igitur erat, ut probabile Academicorum, id est potens absque ulla assensione invitare ad agendum, esset prorsus vagum, ac indifferens ad illud genus bonorum, utque amplecteretur equaliter omne appetibile, sive honeste, sive inhoneste, sive certa, ac indubitata, sive incerta, & commutabilia. Nos autem disputamus de probabili probabilitate honestatis, quod nos invitare possit ad agendum per assensum, quod probabiliter iudicamus esse honestum, & cerro scimus, non esse certum, quod sit inhonestum. Quod sanè probabile, ut ad hoc non evincit oratio Catilina, adfuisse inquit, quod persuasit, ut ne quidem illud argueret. Ex itaque omnibus abundè liquet argumentum ex Academicismo nil ad rem ipsam pertinere, quæ de agitur in præfenti, & equivocatione laborat. Hæc crassa, atque differentiam Academicorum inter, & nos catholicos probabilitatem patentes non esse materialem, & penes solam majorem, vel minorem extensionem ipsius probabilitatis, sed esse commutabilem, & quoad totum conceptum realem quidativum probabilitatis, & probabilis, hincque hanc vocem probabile esse utriusque communi.

Tres insuper Annotationes circa Academicismum.

ART. LXXX. Dico quædam alia notanda superiunt circa istud argumentum ex Academicismo deductum. Primum levioris momenti est, Mariannum perperam in longinquam regionem perperam esse, atque per sæcula quamplura, perque ambigua tenebræ antiquitatis semitas retrocessisse ad repositum utque Academicorum, quorum nullus per diu extat codex, ut argumentum erueret, quod proposuit. Si enim noluisse nudæ huic voci, probabiliter adhærescere, quod esse turpe, & indecorum indignum inculcat Augustinus in illo cap. 11. de contra Academicos, sed rem ipsam urgere ea voce significatam, & expressam definitionem Augustini dicentis probabile esse, quod nos ad agendum sine assensione potest invitare. Si, inquam, res hæc ipsam urgere voluisset, habuisset illam facile obviā apud peccatores, & improbos quosque homines, qui nullo unquam sæculo defuerunt, nec potest fieri. Si enim nunquam defecit, quod invitaret ad agendum, & quidem cum assensione, quod magis confert ad paritatem respectu nostri probabilitatis cum assensione verò ita plena, ut & plauderet nequiter agentibus, tanquam prudenter, & optimo consilio agentibus juxta illud Prov. 2. 14. *Quæ latantur, cum malè fecerint, & exultant in rebus peccatorum, & illuderent timentibus Deum tanquam impiis, ac insipientibus, sequæ ipsos stultè odio habebant juxta illud Sap. 5. 4. Nos insensatissimam illam & stimabamus insaniam, & sinem illorum sine bono. Dicitur autem iis nihilominus probabile simpliciter, & adæquatè tale, eadem ratione qua dictum est Academicis defuisse, & diximus supra adversus Stoicorum defuisse peccatoribus aliis. Quia nimirum licet cum apparentia invitante ad eligendum, ac agendum*